

# El teatre públic a Barcelona (segle XXI)

**Carme Tierz / Ricard Salvat**

Des de 1996, Catalunya compta amb el que hauria de ser el seu teatre públic de referència i de creació, amb un repertori nacional. Es tracta del Teatre Nacional de Catalunya (TNC), dissenyat per l'arquitecte Ricardo Bofill, que compta amb tres sales d'exhibició d'aforament divers —una d'elles, la Tallers, va ser concebuda per a espectacles de risc i actualment es destina de manera gairebé íntegra a l'exhibició d'obres de jove autoria catalana. L'entitat, finançada per la Generalitat de Catalunya, va ser creada per iniciativa de l'actor i director d'escena Josep Maria Flotats, que n'assumí la direcció artística les dues primeres temporades.

Per discrepàncies amb l'Administració, Flotats va ser cessat del seu càrrec. Va prendre'n el relleu Domènec Reixach, format a les files d'Els Joglars i del Teatre Lliure, que s'ocupà de la programació del TNC des de 1998 fins al juny de 2006. Des de l'inici de la temporada 2006-2007 fins a l'actualitat (2008), el responsable artístic del teatre és l'autor i director d'escena Sergi Belbel.

La proposta de Flotats va adoptar el model de la Comédie Française, la institució escènica més veterana d'Europa (el rei Lluís XIV va ordenar-ne la constitució el 1680). No obstant això, aquesta idea inicial va anar diluint-se, bé per l'oblit de la majoria dels

clàssics catalans, bé per la falta de diversitat en la selecció d'autors contemporanis.

El Teatre Lliure va néixer el 1976 com una cooperativa integrada per joves actors i directors d'escena procedents del teatre independent. El seu principal impulsor va ser Fabià Puigserver (1938-1991), escenògraf, figurinista i director teatral que va trobar, en el local d'una cooperativa gremial del barri barceloní de Gràcia, un lloc idoni per desenvolupar el concepte de teatre defensat pel Lliure: un lloc en el qual no hi hagués limitacions especials per programar obres clau de la dramàturgia universal —el seu escàs interès per l'escriptura dramàtica catalana, clàssica i contemporània, els va valdre enceses crítiques del sector.

Després de la mort de Puigserver, el va revelar Lluís Pasqual, que assumí la direcció de l'espai solament durant un any.

El 1992 el càrrec va ser ocupat per l'actor i director Lluís Homar fins el 1998. A partir d'aquest any i fins al 2000, comparteixen la direcció artística del Lliure Guillem-Jordi Graells i Lluís Pasqual, fins que el 2001 Josep Montanyès es converteix en el seu nou director. La seva mort, el novembre de 2002, va obrir un període d'indecisions que va culminar amb el nomenament d'Àlex Rigola (1969) com a responsable artís-



■ Edifici seu, des de l'any 1995, del Teatre Nacional de Catalunya, projectat per Ricardo Bofill. (Arxiu AIET.)

tic del teatre el febrer de 2003. Puigserver intentà, en els últims anys de la seva vida, concretar la cessió del Palau de l'Agricultura —un dels monumentals espais construïts a Barcelona amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929. Finalment, el 2003, aquest espai es convertí en la seu principal del Lliure i, una temporada més tard, en l'única —ja que la sala original de Gràcia va ser clausurada per a la seva remodelació. El 2008 es van iniciar les obres de reforma, segons disseny de Manuel Núñez, deixeble de Ricardo Bofill. Des de 1988, el Teatre Lliure passà de ser cooperativa a ser una fundació privada, la Fundació Teatre Lliure-Teatre Públic de Barcelona. Josep Montanyès fou qui s'encarregà d'aquesta gestió i de la recerca d'un nou teatre, fonamentalment.

El tercer espai públic consagrat a les arts escèniques a Barcelona és el Mercat de les Flors —situat en un altre dels pavellons de l'Exposició Universal de 1929. El recinte va ser «descobert» per a la pràctica teatral per Peter Brook el 1983, amb la posada en escena de la tragèdia de *Carmen*. Aquest mateix any, la regidora de Cultura —reputada dramaturga, actriu i directora—, Maria Aurèlia Capmany, i l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, van impulsar la creació d'aquest espai com a teatre municipal. Durant la seva trajectòria han dirigit el Mercat de les Flors Joan Maria Gual (en dues etapes), Elena Posa i Andreu Morte (també en dues ocasions). En l'actualitat, la direcció la realitza Francesc Casadesús, que ha convertit el recinte en el Centre de les Arts del Moviment, dedicat en exclusiva a la dansa.